

El Mare Nostrum fragmentat

Aquest dossier és la versió adaptada: les mateixes idees del tema, però amb activitats més guiades i pas a pas. Tens caselles per marcar, espais per completar paraules i preguntes amb pistes.

1

Quan el Mediterrani era romà

1. Completa la frase amb la paraula correcta:

«Els romans anomenaven el Mediterrani _____, que vol dir el _____ mar.»

Tria: Mare Nostrum / nostre · Mare Magnum / gran · Mare Romanum / romà

2. Marca **les tres coses** que mantenien unit l'Imperi romà:

- Una xarxa de calçades i rutes marítimes
- Una sola religió obligatòria
- Una mateixa llei i administració
- Una cultura compartida (llatí i grec)
- Una mateixa moneda d'or per a tothom

3. Relaciona cada problema amb si era **intern** o **extern**:

- L'exèrcit i l'administració costaven caríssims → _____
- Pobles germànics pressionaven les fronteres → _____
- Pujaven els impostos i les ciutats s'empobrien → _____

4. L'any **476**:

- Va caure Constantinoble
- Un cabdill germànic va destituir l'últim emperador d'Occident
- Va començar l'Imperi bizantí

5. Vertader o fals (V/F):

- Roma va caure de cop, en un sol dia. ____
- La meitat oriental de l'imperi va continuar viva gairebé mil anys més. ____
- L'any 476 marca, per als historiadors, l'inici de l'edat mitjana. ____

2**Bizanci, la Roma que no va caure**

1. Completa: la capital de l'Imperi bizantí era _____ (avui _____), fundada per l'emperador _____.

Tria: Constantinoble · Istanbul · Constantí

2. Marca **tot** el que feia especial la situació de Constantinoble:

- Era al mig del desert
- Era just on Europa toca Àsia
- Dominava l'estret entre dos mars
- Tenia muralles colossals
- Era una illa enmig de l'Atlàntic

3. Relaciona Justinià amb les seves dues grans herències:

- Un gran codi que ordenava tot el dret romà → _____
- La basílica de cúpula gegant a Constantinoble → _____

4. Tria les **tres** diferències entre els bizantins i els romans antics:

- Parlaven grec, no llatí
- No tenien emperador
- La seva Església es va separar de la de Roma (ortodoxa)
- Vivien sobretot al camp
- Tenien cultura i ritus propis

5. L'Imperi bizantí va caure l'any _____, quan _____ va ser conquerida pels _____.

Tria: 1453 · Constantinoble · turcs otomans

3

L'islam: una fe nova canvia el mapa

1. Completa: l'islam va néixer a _____, al segle _____, a partir de la predicació de _____.

Tria: Aràbia · VII · Mahoma

2. L'hègira és:

- El llibre sagrat de l'islam
- El viatge de Mahoma de la Meca a Medina (622)
- Una batalla famosa

3. Marca els **cinc pilars** de l'islam:

- Declarar la fe en un sol Déu
- Resar cinc vegades al dia
- Anar a la guerra una vegada a la vida
- Donar almoina als pobres
- Dejunar durant el Ramadà
- Pelegrinar a la Meca un cop a la vida

4. Relaciona cada capital amb la seva dinastia:

- Damasc → _____
- Bagdad → _____

Tria: omeies · abbàssides

5. Marca **tres** coses que ens han arribat del món islàmic:

- La paraula àlgebra
- El telèfon mòbil
- Els números 1, 2, 3... (vinguts de l'Índia via els àrabs)
- El paper, més barat que el pergamí
- La televisió

4

L'Occident germànic i feudal

1. Relaciona cada poble germànic amb el territori on van manar:

- Visigots → _____
- Francs → _____
- Angles i saxons → _____

Tria: península Ibèrica · Gàl·lia (França) · Britània

2. El **dia de Nadal de l'any 800**:

- El Papa va coronar emperador Carlemany a Roma
- Va caure l'Imperi bizantí
- Va començar l'islam

3. Marca els **tres** pobles que atacaven l'Europa dels segles IX i X:

- Víkings (normands), des del nord
- Romans, des d'Itàlia
- Magiars, des de l'est
- Pirates sarraïns, des del Mediterrani
- Egipcis, des del sud

4. Completa la frase del feudalisme:

«Un home, el _____, jurava fidelitat i ajuda militar a un de més poderós, el _____, que a canvi li donava protecció i unes terres, el _____.»

Tria: vassall · senyor · feu

5. Relaciona cada ordre amb la seva funció:

- Els que pregunten → _____
- Els que lluiten → _____
- Els que treballen → _____

Tria: clergat (bisbes, capellans, monjos) · noblesa (cavallers i senyors) · pagesos

6. Vertader o fals (V/F):

- Un serf era un esclau. ____
- Un serf estava lligat a la terra del senyor i no la podia abandonar. ____

5

La frontera de casa: 711 i el naixement de Catalunya

1. Completa: l'any _____ un exèrcit _____ vingut del nord d'Àfrica va creuar l'estret de Gibraltar i va derrotar el rei _____.

Tria: 711 · musulmà · visigot

2. Al territori conquerit pels musulmans li van posar el nom de:

- Hispània
- Al-Àndalus
- Catalunya

3. La **convivència** a al-Àndalus entre musulmans, cristians i jueus era (marca'n una):

- Totalment igualitària, tots tenien els mateixos drets
- Real però desigual: cristians i jueus podien mantenir la seva religió però pagaven més impostos
- Impossible, els cristians i els jueus van ser expulsats tots

4. La **Marca Hispànica** era:

- Una zona de defensa creada pels francs entre el seu imperi i al-Àndalus
- El nom d'una ciutat de Còrdova
- Un grup de mercaders àrabs

Estava dividida en **comtats**. Marca'n tres:

- Barcelona · Còrdova · Girona · Damasc · Osona · Urgell

5. Relaciona cada nom amb el que va fer:

- Carlemany → _____
- Guifré el Pelós → _____

Tria: Va aconseguir que el càrrec de comte passés de pares a fills · Va conquerir Barcelona l'any 801

6. L'**aprisió** era (marca'n una):

- Un impost que es pagava al rei franc
- El dret pel qual qui ocupava i treballava una terra erma durant uns anys se la quedava com a propietat
- Una mena d'eina per llaurar

7. El **monestir de Sant Benet de Bages**:

- Es va fundar cap a l'any 960, a tocar de Manresa
- És a Còrdova
- El van fundar els musulmans

Quan hi vagis, recorda que les seves pedres es van aixecar just a la ratlla que separava dos mons:

_____ i _____.

8. Vertader o fals (V/F):

- El Bages era, als segles IX i X, una zona de frontera, insegura i poc poblada. ___
- Els comtats catalans es van fer independents amb una declaració solemne i una data exacta. ___
- D'aquell esforç de repoblació van néixer els masos, les primeres esglésies de pedra i les torres i castells de frontera. ___

6 Un mar, tres mons

1. Escriu el nom dels **tres mons** hereus de Roma al voltant del Mediterrani:

1. _____
2. _____
3. _____

2. Completa la taula comparativa:

- Occident feudal — religió: _____ — llengua culta: _____
- Imperi bizantí — religió: _____ — llengua culta: _____
- Món islàmic — religió: _____ — llengua culta: _____

3. Marca **vertader (V)** o **fals (F)**:

- Els tres mons només es feien la guerra; mai van comerciar. ___
- La seda, l'or i les espècies viatjaven d'una riba a l'altra del mar. ___
- Bona part del saber dels antics grecs va tornar a Occident a través d'al-Àndalus. ___

4. Completa la frase final:

«Tres respostes diferents a una mateixa pregunta: què fem amb l'herència de _____? Aquestes respostes encara marquen avui el mapa _____ i religió del Mediterrani.»